

Ladislav Tajovský: Máme se hůř, a nevíme o tom

14.ledna 2011

www.ihned.cz

14.01.2011

Většina ekonomů tvrdí, že letošek má být rokem vzestupu cen většiny komodit. Od mědi přes ropu až po základní potraviny. Zatím jsou to jen odhady, dokonce velmi často prognózy těch, kteří budoucí vývoj - řečeno velmi mírně a diplomaticky - zhusta neodhadují úplně přesně.

Můžeme brát sice s rezervou tipy, kolik dolarů bude za rok stát ta která plodina či surovina, překvapující je ale až podezřelá shoda na příčinách, proč by se světová ekonomika měla tímto směrem posouvat. Stejně tak podezřelý je rostoucí počet zpráv z nejrůznějších koutů světa o pomalu se zvyšujících spotřebitelských cenách. Jejich růst začíná stále víc (byť jen zatím o desetiny procenta) přestřelovat inflační cíle měnových autorit a podle všeho jde pouze o počátek trendu.

Co to tedy znamená? Čeká nás jako spotřebitele období - zatím obtížně odhadnutelné délky - rostoucích účtů všeho druhu? Budou mít zase jednou ekonomové pravdu, nebo se zase netrefí a půjde jen o další ránu jejich věrohodnosti?

Zdražuje se, ale ceny nerostou

Bohužel to není vůbec jednoduché. Podíváme-li se na měnovou politiku napříč světadíly, musela by ekonomie stát na totálně mylných základech, aby růst cen nenastal. Nízké úrokové míry, tedy nízká cena peněz, mají jediný cíl - přimět všechny, aby víc nakupovali, víc si půjčovali, víc investovali. Peněz je víc, a jsou tedy levnější - druhá strana rovnice však nutně musí říkat, že všechny ostatní statky jsou dražší, protože právě ve znehodnocovaných penězích se vyjadřuje jejich cena. To je triviální logika, ze které není úniku, byť by ji centrální banky či vlády zastíraly sebesložitějšími mechanismy.

Aby to ale nebylo tak přímočaré a průhledné, nastupuje ekonomie. Potíž je v tom, že ceny mohou kvůli výše naznačené měnové politice růst, dokonce dlouhodobě a nemálo, i když na první pohled (a klidně i na druhý) vůbec nerostou. Nesmysl? Bohužel ani trochu. Ceny totiž nejsou číslíčka, která vidíme na cedulkách v regálech obchodů. To je pouze jejich vnější podoba, která bez pohledu do peněženek nakupujících (říká se tomu reálné ceny) nemá žádný skutečný smysl.

Podstatou zdravé ekonomiky je to, že se výrobci snaží poskytnout neustále levnější zboží - protože přesně to po nich nakupující chtějí. Nabízejí buď tentýž výrobek za nižší cenu, nebo za stejnou cenu výrobek s lepšími vlastnostmi. Jsou výjimky, přicházejí výkyvy, ale tohle je princip, bez něž by nerostla naše životní úroveň. Vděčíme za to konkurenci, technickému či vědeckému pokroku.

Skrytá hrozba

A tady se dostáváme ke klíčovému problému. Oficiální inflace může být klidně nulová či velmi nízká i za extrémně uvolněné měnové politiky dnešního kalibru. A dokonce ani nemusí nijak dramaticky růst spotřebitelské ceny. V obchodech si nemusíme ničeho všimnout, a přesto nám inflace sedí za krkem a její projevy jsou všudypřítomné. Nebýt totiž surreálné měnové politiky, byly by spotřebitelské ceny - mnohde i významně - nižší, než jsou dnes. Současná měnová politika je de facto zacílena proti deflaci, a logicky proto používá proinflační opatření. Ceny zboží v obchodech tak v číselném vyjádření nemusí růst, ale my si i tak můžeme koupit méně, než bychom si koupili, kdyby hospodářská politika vypadala jinak. V zásadě jsme všichni spokojeni, makroekonomická data vypadají dobře, díky pozitivnímu vývoji HDP a skrytému růstu cen vypadá lépe, resp. méně špatně i

veřejné zadlužení. Všichni se ale máme hůř, než bychom mohli - a prakticky si toho nelze všimnout. Už to tak bývá, že nejzákeřnější nemoci mají nejméně viditelné projevy. Do určité doby.

Hospodářské noviny, 14. ledna 2011